

Лични отношения между съпрузите. Имуществени отношения между съпрузите - обща характеристика

Правната уредба е в чл. 14, 15, 16 и 17 СК. Уредбата на личните отношения е твърде обща. В голяма степен те са оставени да бъдат регулирани от извънправните регулатори морала и обичаите. Все пак, законът съдържа някои по-обща постановки. На първо място стои принципът за равенство на правата и задълженията на съпрузите, закрепен в чл. 46 от Конституцията. Съпрузите имат равни права и задължения в брака и в семейството. Чл. 14 от СК преповтаря Конституцията. Съпрузите имат равни права и задължения в брака. Важността на този принцип има своето историческо значение в това, че правата на мъже са били значително повече от тези на жената в брака. Редно е това да бъде нормативно закрепено днес.

Еднакви права преминават в едно общо задължение за взаимност. Следващото правило е именно това. Съгласно чл. 15 СК отношенията на съпрузите се изграждат на основата на взаимно уважение, общи грижи за семейството, разбирателство и вярност. Общата грижа е развита в чл. 18 - съпрузите са длъжни чрез взаимно разбиране и общи усилия и съобразно своите възможности, имущество и доходи да осигуряват благополучието на семейството и да се грижат за отглеждането, възпитаването и издръжката на децата. Тук няма изискване за еквивалентност, както е в ТП. Това, че някой е давал повече, не му дава право при развод да иска това, което е дал в повече на основание неоснователно обогатяване. Всичко в брака е основателно дадено.

Всъщност чл. 18 СК прекрачва имуществените отношения в посока към неимуществените. По-конкретните правила на личните отношения намират израз в чл. 11 СК при съставянето на акта за сключване на брак всеки заявява дали запазва своето фамилно име или взема фамилното име на своя съпруг, или добавя фамилното име на съпруга си към своето.

Друга правна норма с насоченост към личните отношения между съпрузите е чл. 16. Съпрузите живеят съвместно, освен ако важни причини налагат да живеят разделно. По принцип, всеки съпруг има свободата да избира местожителството си.

Местоживеенето е нормален белег, едно фактическо състояние и не е свързано с местожителството. Законът препоръчва на съпрузите да живеят заедно. Те не са задължени да живеят заедно, това е едно същинско задължение, защото няма как да бъдат принудени да живеят заедно. Може и да не живеят заедно, ако важни причини налагат това. Все пак, този текст има смисъл разделното живеене без важна причина може да се третира като фактическа раздяла, като прекъсване на връзките между тях. Който е напуснал семейството без важна причина, е виновен и е в брачно нарушение. Това е от значение при развод.

Бракът не създава ограничения относно правото на свободно придвижване. Никой не границата не иска съгласието на съпругата, за да ви пусне зад граница.

Съгласно чл. 17 СК, всеки съпруг има право на свобода при избор на професия. Това право се крие в историята, когато съпругът е могъл да спре жена си да работи или той да ѝ избере работа. Според проекта за СК, това право ще бъде стеснено - съпругът ще иска съгласието на другия, ако желае да бъде неограничено отговорен съдружник в СД или КД или да се регистрира като ЕТ, защото неговите кредитори ще могат да насочват исканията си по съдебен ред върху половината от СИО

Ако единият пречи на другия да упражнява професията си, той ще бъде виновен при евентуален развод. Никакво основание за развод, обаче, не са религиозните убеждения, политическата ориентация и т.н.

Обща характеристика на имуществените отношения.

Развитието им е протичало така: До 1962 година е бил възприет принципът на разделност на имуществото, т.е. всеки от съпрузите е оставал титуляр на имуществото си, придобито по време на брака. За да се избегне неоснователното обогатяване в чл. 52 от ЗЛС е бил уреден иск на другия съпруг за част от стойността на това имущество. Всъщност, той е могъл да иска даже част и в натура от реалното имущество. Всеки един развод тогава е бил свързан с чл. 52 от ЗЛС.

За да намалеят споровете, през 1968 година се е наложила уредбата на СИО. Този режим най-пълно съответства на фактическите отношения в едно семейство.

Предполага се, че съпрузите с общи усилия допринасят за придобиването на различните имущества по време на брака. Най-голям недостатък на режима на СИО е неговият императивен характер съпрузите не могат да уговорят нищо друго по време на брака и второ те не могат да прекратят това общо притежание докато трае бракът. Именно, за да се даде възможност за избор, в проекта за СК са предвидени три възможности за уреждане на имуществените отношения: 1) режим на общност; 2) режим на разделност и 3) договорен режим. Разбира се съпрузите при сключване на брак няма да са длъжни да определят кой режим избират. Ако те не се определили, законът определя кой е общият режим, запазва се режимът на общност. Уредена е и една презумпция за отношенията на съпрузите с трети лица. Тъй като по принцип, съпрузите са длъжни да обявят не трето лице какъв е режимът на общност, ако това не е направено, предполага се, че то се избрали режим на общност. Уредбата на общността в проекта е запазена. Твърде лаконично е уредена разделността. Тук проблеми с общността не може да има, защото такава при този режим няма. В проекта има възможност един от съпрузите да предостави на другия управлението на своето имущество. А тогава кой ще придобива плодовете? Този, който управлява имуществото не дължи връщането на плодовете. Става въпрос за фактическото предоставяне, а не чрез договор. Третият режим на семейно имущество е договорният. Според проекта брачният договор може да съдържа уговорки по четири въпроса: Въпроси, отнасящи се до притежаваното от някое имущество до сключването на брака. Досега самото сключване на брака не се отразяваше върху това имущество. Но можеше преди брака съпрузите да си прехвърлят имущество. Сега и при сключването на брака един съпруг може да прехвърли свое имущество на другия. Съгласно чл. 18 ЗЗД договорите за прехвърляне на собственост или за учредяване на ограничени вещни пране върху недвижими имоти трябва да бъдат извършени с нотариален акт. В проекта за СК нотариален акт не е необходим.

Въпроси, отнасящи се до имуществото, което ще бъде придобито по време на брака. Кое ще бъде общо, кое- лично, ще се определя от брачния договор предварително.

Въпроси, отнасящи се до евентуалния размер на дяловете от общите имущества при евентуално прекратяване на брака. Става въпрос за поделяне на дяловете, а не на конкретно имущество. Тази уговорка не е предварителен договор, защото не се знае кои имущества ще влязат в дяловете. (Според доц. Марков тази уговорка е много правилна.)

Въпроси, отнасящи се до това как съпрузите ще участват в разходите за нуждите на семейството. Можем да определим, че въпросът е уреден по един и същ начин - съпрузите отговарят солидарно за задълженията, поети за нуждите на семейството (и сега, и според проекта). Въпросът е дали с брачния договор може да се отмени тази отговорност? Не може, защото не е в интерес на третото лице (кредитор). В брачния

договор може да се определят само вътрешните отношения между съпрузите, а не и отношенията с трети лица.

Формата на договора е писмена с нотариална заверка на подписите, ако се прехвърлят недвижими имоти пред местно компетентния нотариус, за да може договорът да бъде вписан по общия ред А тези договори, с които не се прехвърлят недвижими имоти, също е предвидено да бъдат вписвани в специални книги при съдията по вписвания те в съответния район.

При сключвано на брак сключващите бран представя удостоверение за сключен брачен договор, за да бъде отразен в акта за граждански брак. Ако няма брачен договор, те подават декларация, с която посочват кой от законовите режими избират.

От облигационното право се знае, че договорите имат силата на закон за този, които са ги сключили. По съгласие на страните те могат да бъдат изменяни. Режимът на брачния договор е по-строг. Веднъж уредени с брачен договор, отношенията не могат да бъдат преуреждани Не е предвидена промяна на брачния договор в проекта. Той важи докато бракът не бъде прекратен.

Не е предвидено още, че ако с декларации сключващите брак изберат един режим, ще могат да го сменят Режимът в тази насока е императивен. Веднъж трябва да се мисли.

В проекта няма никакви правила по отношение на недействителността на брачния договор. Значи, при липса на уредба се прилага ЗЗД. Дали това е оправдано във връзка със сключването и изискванията за действителност, ще се види занапред.

В рамките на тази обща характеристика не имуществените отношения между съпрузите бихме могли да кажем, че законът урежда известно отклонение от общия режим по III. Такова отклонение представлява най-напред самият режим на общност. Той твърде много наподобява съсобствеността. Но при съсобствеността има дялове, тя е дялова, а в СК е бездялова. Освен това, отношенията между съпрузите, които наподобяват някакъв вид договор, губят своята правна значимост Например, когато между съпрузите се извършват услуги, не се прилагат правилата на договор за услуги. Известно отклонение търпят и извъндоговорните източници не облигационни

отношения, особено неоснователното обогатяване. Както казахме, всеки допринася за подобряването на имуществото съобразно възможностите си. Също така, не винаги можем да приложим правилата за непозволеното увреждане между съпрузите. Давност не тече при неизпълнение на задълженията в семейството, защото съгласно чл. 115 ЗЗД срокът спира.

Друг особен институт е съвместното разпореждане с общото имущество. Но се урежда самостоятелното управление на общото имущество. Това води до известие представителство, но то не е същото, както в ГП.